

IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA
VALSTS PĒTĪJUMU PROGRAMMAS “COVID-19 SEKU MAZINĀŠANAI”
STRATĒGISKĀS VADĪBAS PADOMES SĒDE

Protokols Nr. 5

Sēde notiek attālināti,
izmantojot videokonferences platformu *Zoom*

2021. gada 1. februārī

Plkst. 12.30

Padomes priekšsēdētājs

D. Stepanovs

Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietnieks – Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktors

Padomes priekšsēdētāja vietnieks

Dz. Mozgjs

Slimību profilakses un kontroles centra direktora vietnieks sabiedrības veselības un profilakses jautājumos

Padomes locekļi

L. Boltāne

Veselības ministrijas Politikas koordinācijas nodaļas vadītāja

A. Brāzma

Eiropas Bioinformātikas institūta (*European Bioinformatics Institute – EBI*) Funkcionālās genomikas grupas vadītājs

E. Grēns

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis

D. Holma

Valsts kancelejas Stratēģiskās komunikācijas un koordinācijas nodaļas vadītāja

I. Pētersone

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvis

A. Šķēle

Ekonomikas ministrijas Inovācijas departamenta direktora pienākumu izpildītāja

E. Turka

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietiece

S. Vasiljeva

Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktora vietiece

Piedalās (no programmas īstenošanas un uzraudzības

komisijas
puses)

L. F. Dreimane	Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta Pētniecības programmu vienības vadītāja
U. Berķis	Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta nozares eksperts
A. Brūvers	Izglītības un zinātnes ministres padomnieks finanšu jautājumos (<i>no plkst. 13.06</i>)
M. Jansons	Ekonomikas ministrijas Inovācijas departamenta Inovācijas politikas nodaļas vadītāja vietnieks
I. Kreišmanis	Latvijas Zinātnes padomes Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs
J. Misiņš	Slimību profilakses un kontroles centra veselības statistikas nodaļas vadītājs
V. Rakstiņš	Aizsardzības ministrijas Krīzes vadības departamenta direktors
E. Zača	Veselības ministrijas Politikas koordinācijas nodaļas vecākā eksperte

Protokolē:

L. Vītiņa	Latvijas Zinātnes padomes Valsts budžeta finansējamo programmu nodaļas eksperte
-----------	---

Sēdes darba kārtība

1. Sēdes atklāšana un darba kārtības saskaņošana (ziņo stratēģiskās padomes priekšsēdētājs, Izglītības un zinātnes ministrijas valsts sekretāra vietnieks – Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktors D. Stepanovs);
2. Par valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” īstenošanu un uzraudzību (ziņo īstenošanas un uzraudzības komisijas vadītāja, Izglītības un zinātnes ministrijas Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta Pētniecības programmu vienības vadītāja L. F. Dreimane):
 - a. Par īstenošanas un uzraudzības komisijas darbību un svarīgākajiem pieņemtajiem lēmumiem;
 - b. Par turpmāko programmas īstenošanu, projektiem piešķirtajiem pagarinājumiem un noslēguma zinātnisko ekspertīzi.

3. Par projektu sasniegtajiem zinātniskajiem un papildu (rīcībpolitikas) rezultātiem (ziņo Latvijas Zinātnes padomes Ekspertīzes un analītikas nodaļas vadītājs I. Kreišmanis);
4. Stratēģiskās vadības padomes locekļu jautājumi un diskusija;
5. Dažādi.

1. Sēdes atklāšana un darba kārtības saskaņošana

Valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” stratēģiskās vadības padomes priekšsēdētājs D. Stepanovs iepazīstina klātesošos ar sēdes darba kārtību.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

2. Par valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” īstenošanu un uzraudzību

Valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” īstenošanas un uzraudzības komisijas (turpmāk – komisija) vadītāja L. F. Dreimane iepazīstina ar nozīmīgākajiem lēmumiem, ko komisija pieņēmusi no valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” projektu pieteikumu atklātā konkursa nolikuma apstiprināšanas 2020. gada 1. jūnijā līdz šodienai. 2020. gada 30. jūnijā un 7. jūlijā komisija lēma par finansējuma piešķiršanu 10 valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” (turpmāk – programma) projektu īstenošanai, balstoties uz zinātniskās ekspertīzes rezultātiem. Lai nodrošinātu projektu pieteikumu konsolidētajos vērtējumos definēto ekspertu rekomendāciju ieviešanu un izpildi, komisija izskatīja projektu īstenotāju atbildes uz ekspertu ieteikumiem un pieņēma lēmumu par ekspertu rekomendāciju pievienošanu līgumu par projektu īstenošanu pielikumā. 2020. gada septembrī un oktobrī tika organizētas individuālas tikšanās ar projektu īstenotājiem par projektu ietvaros sasniegto rezultātu, tai skaitā papildu (jeb rīcībpolitikas) projektu rezultātiem, progresu un risku vadību, tai skaitā Covid-19 pandēmijas izraisītajiem riskiem projektu īstenošanai. 2020. gada 30. oktobrī un 9. novembrī komisija, izvērtējot turpmāko divu mēnešu (novembra, decembra) ikmēneša saturisko pārskatu iesniegšanas lietderību, lai mazinātu administratīvo slogu projektu īstenotājiem un koncentrētu cilvēku un laika resursus programmas un projekta uzdevumu izpildei pilnā apmērā, nolēma septiņiem projektiem samazināt iesniedzamo saturisko pārskatu skaitu, apvienojot 2020. gada novembra un decembra mēneša saturiskos pārskatus un veidojot to kā projekta kopīgu saturisko pārskatu, kuru attiecīgo projektu īstenotāji iesniedz līdz 2021. gada 4. janvārim. Saskaņā ar Ministru kabineta 2018. gada 4. septembra noteikumu Nr. 560 “Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība” 39. punktu, pamatojoties uz projektu īstenotāju iesniegumiem, 2020. gada 9. novembrī komisija pieņēma lēmumu par pagarinājumu piešķiršanu deviņiem projektiem uz trim mēnešiem (līdz 2021. gada 31. martam) projektu rezultātu nostiprināšanai un publiskošanai bez papildu finansējuma piešķiršanas. 2020. gada 16. decembrī komisija, balstoties uz Veselības ministrijas pārstāves ierosinājumu, nolēma piešķirt pagarinājumu līdz 2021. gada 30. jūnijam bez papildu finansējuma piešķiršanas projektiem Nr. VPP-COVID-2020/1-0008 (projekta vadītājs U. Dumpis) un Nr. VPP-COVID-2020/1-0023 (projekta vadītāja L. Vīksna), ņemot vērā Covid-19 infekciju slimības saslimstības rādītāju pieaugumu un tā ietekmi uz konkrēto projektu uzdevumu īstenošanu, piemēram, seroprevalences pētījuma

veikšanu un pacientu datu ievākšanu reprezentablā apmērā. 2021. gada 22., 25., 26. un 29. janvārī komisija izskatīja 4. janvārī iesniegtos saturiskos pārskatus, projektu noslēguma progresa ziņojumu konsolidētajos vērtējumos ekspertu definētās rekomendācijas, lemjot par to pievienošanu līgumu par projektu īstenošanu pielikumos, projektu sasniegtos zinātniskos rezultātīvos rādītājus un rezultātus, tai skaitā papildu projektu rezultātu sarakstā definētos rīcībpolitikas nodevumus. 2021. gada 29. janvāra sēdē komisija, pamatojoties uz zinātniskās ekspertīzes rezultātu, kā arī iesniegtajiem un publicētajiem projekta rezultātiem un saturiskajās atskaitēs sniegto informāciju, pieņēma lēmumu par projekta Nr. VPP-COVID-2020/1-0004 (projekta vadītājs T. Juhna) īstenošanas noslēgšanu, apstiprinot projekta mērķu sasniegšanu, tai skaitā zinātnisko rezultātu, papildu projekta rezultātu, un horizontālo uzdevumu izpildi.

Turpinot, L. F. Dreimane iepazīstina ar programmas projektiem piešķirtā pagarinājuma laika grafiku, būtiskākajiem termiņiem un komisijas darba grafiku, kurš ir pakārtots programmas kopējam īstenošanas ietvaram. Līdz š.g. februāra beigām Latvijas Zinātnes padome veiks projektu finanšu izlietojuma pārbaudes un sagatavos ziņojumus, kas tiks iesniegti Valsts kontrolei, kā arī pārbaudes rezultāti tiks prezentēti komisijai. 2021. gada 31. martā līdz ar pagarinājuma termiņa beigām septiņiem programmas projektiem ir jāiesniedz saturiskie pārskati, atskaitoties par paveikto pagarinājuma laikā, un līdz 30. aprīlim – noslēguma zinātniskie pārskati, kurus izvērtēs starptautiskie eksperti. Savukārt 2021. gada 30. jūnijā diviem programmas projektiem ir jāiesniedz saturiskie pārskati, atskaitoties par paveikto pagarinājuma laikā, un līdz 31. jūlijam – noslēguma zinātniskie pārskati, kurus arī vērtēs neatkarīgi starptautiskie eksperti. Pēc ekspertīzes noslēgšanās komisija izskatīs saturiskos pārskatus par pagarinājuma laikā paveikto, sasniegtos zinātniskos, papildu projektu rezultātus, kā arī horizontālo uzdevumu izpildi, un, balstoties uz noslēguma zinātnisko pārskatu ekspertīzes rezultātiem, lems par projektu īstenošanas noslēgšanu. L. F. Dreimane izsaka priekšlikumu, ka pēc programmas projektu īstenošanas noslēgšanas š.g. maijā un š.g. augustā komisija informēs programmas stratēģiskās vadības padomi par pieņemtajiem lēmumiem un programmas projektu sasniegtajiem rezultātiem.

Papildus L. F. Dreimane informē, ka 2021. gada 10. februārī Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) sadarbībā ar Latvijas Zinātnes padomi (turpmāk – LZP) un Veselības ministriju organizē paneldiskusiju “Zinātne pret Covid-19”, kuras mērķis ir informēt pēc iespējas plašāku auditoriju par Latvijas zinātnieku radītajām zināšanām un risinājumiem cīņai ar Covid-19 infekciju.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

3. Par projektu sasniegtajiem zinātniskajiem un papildu (rīcībpolitikas) rezultātiem

I. Kreišmanis iepazīstina ar programmas projektu uzraudzības struktūru un informē, ka LZP veic programmas zinātnisko rezultātu, zinātniskās ekspertīzes, programmas finansējuma izlietojuma un programmas projektu papildu rezultātu uzraudzību.

Turpinot, I. Kreišmanis iepazīstina ar programmas projektu pieteikumos plānotajiem, progresā esošajiem un pabeigtajiem rezultatīvajiem rādītājiem, un informē, ka, ņemot vērā, ka deviņiem no 10 programmas projektiem ir piešķirts pagarinājums, patlaban lielākā daļa sasniezamo rezultatīvo rādītāju ir progresā esoši. Kopumā progresā esošo un pabeigto rezultātu skaits pārsniedz projektu pieteikumos plānoto rezultātu skaitu.

Papildus I. Kreišmanis informē, ka programmas projektu īstenotāji š.g. 15. janvārī iesniedza finanšu pārskatus, un iepazīstina ar finansējuma izlietojumu programmā kopumā. Nedaudz vairāk kā puse no programmas projektiem piešķirtā finansējuma (56%) ir izlietots atbildībai, 21% – precēm un pakalpojumiem, un 20% – netiešajām izmaksām.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

4. Stratēģiskās vadības padomes locekļu jautājumi un diskusija

D. Stepanovs lūdz I. Kreišmanim skaidrot, ko nozīmē progresā esoši un pabeigti programmas projektu rezultāti, proti, vai progresā esošās publikācijas ir iesniegtas publicēšanai vai vēl atrodas sagatavošanas stadijā.

I. Kreišmanis skaidro, ka daļa publikāciju ir iesniegtas publicēšanai, bet daļa – vēl atrodas izstrādes stadijā. Visām publikācijām ir jābūt iesniegtām žurnālos vai konferenču rakstu krājumos līdz pagarinājuma termiņam beigām, un projektu īstenotājiem būs jāiesniedz LZP apliecinājumi par publikāciju iesniegšanu vai pieņemšanu publicēšanai.

D. Stepanovs informē, ka tiek aktualizēts informatīvā ziņojuma projekts par valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” ietvaros sasniegtajiem rezultātiem (turpmāk – informatīvais ziņojums), papildinot iepriekš sagatavoto ziņojuma projektu, kas atspoguļoja programmas pirmajos četros mēnešos sasniegtos rezultātus, ar aktuālāko informāciju līdz 2021. gada 4. janvārim. Informatīvais ziņojums tiks nosūtīts komisijas un stratēģiskās vadības padomes locekļiem un, saskaņā ar Ministru kabineta rullī noteikto procedūru, iesniegts izskatīšanai Ministru kabinetā.

A. Brāzma ierosina veicināt programmas projektu publikāciju iesniegšanu pirmspublikāciju arhīvos *bioRxiv* (dabaszinātnēs) un *medRxiv* (medicīnas un veselības zinātnēs).

L. F. Dreimane informē, ka vairākas programmas projektu publikācijas ir iesniegtas pirmspublikāciju arhīvos (*preprints*), un norāda, ka programmas projektu ietvaros ir izstrādāta 31 datu bāze vai datu kopa.

S. Vasiļjeva jautā, kā IZM rīkosies, ja kāda no nozares ministrijām nesaskaņos papildu projektu rezultātu sarakstā definētos rīcībpolitikas nodevumus.

D. Stepanovs atbild, ka attiecīgā nozaru ministrija sagatavo komentārus un priekšlikumus rīcībpolitikas nodevuma pilnveidošanai, nosūtot tos projekta īstenotājam un organizējot savstarpējas tikšanās. Ja pēc rīcībpolitikas nodevumu pilnveides, nozaru ministrija nevar sniegt saskaņojumu objektīvu un pamatotu iemeslu dēļ, tad projekta īstenotājam ir jāatmaksā rīcībpolitikas nodevuma sagatavošanā izmantotais finansējums.

S. Vasiļjeva norāda, ka Labklājības ministrija (turpmāk – LM) plāno tikšanos ar pētnieku komandu, kuras nodevums nav saskaņots. LM ir ieinteresēta, lai tiktu sagatavots kvalitatīvs nodevums ar ieteikumiem, kas izmantojami rīcībpolitikas plānošanā un ieviešanā.

Ņemot vērā, ka Covid-19 pandēmija ir izrādījusies daudz nopietnāka nekā sākotnēji cerēts un līdz ar to pieaugusi vīrusa genoma sekvenēšanas nozīme, A. Brāzma jautā par finansējuma pieejamību Covid-19 pētījumiem arī turpmāk.

D. Stepanovs informē, ka Latvijas SARS-CoV-2 vīrusa izpēti veic Latvijas biomedicīnas pētījumu un studiju centrs ar Eiropas Savienības finansējuma atbalstu un ka tiek domāts par

finansējuma piesaistīšanu šī projekta turpināšanai. Savukārt Covid-19 pētniecībai un programmas projektu attīstīšanai tālākos pētījumos finansējumu ir iespējams piesaistīt Praktiskās ievirzes programmas pētījumu 5. kārtas projektu konkursa ietvaros. Visās pētījumu programmās, ko šobrīd īsteno IZM, vismaz viena trešdaļa projektu ir saistīti ar Covid-19 tematiku.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

5. Dažādi

D. Stepanovs informē, ka 2. februārī notiks Saeimas Publisko izdevumu un revīzijas komisijas sēde, uz kuru ir uzaicināti stratēģiskās vadības padomes locekļi, piedalīsies IZM un LZP pārstāvji.

D. Stepanovs norāda, ka pēc projektu īstenošanas noslēgšanas tiks organizētā stratēģiskās vadības padomes sēde, uzaicinot projektu vadītājus prezentēt sasniegtos rezultātus.

Papildus D. Stepanovs min, ka medijos un sabiedrībā ir pievērsta uzmanību Latvijas Lauksaimniecības universitātes (turpmāk – LLU) sagatavotajam papildu projektu rezultātu sarakstā definētajam rīcībpolitikas nodevuma melnrakstam. Nereti konkrētais nodevuma melnraksts tiek uzskatīts par projekta nozīmīgāko rezultātu, kas neatbilst patiesībai.

L. Boltāne jautā, vai ir plānots programmas projektu rezultātus sabiedrībai prezentēt pārskatāmi un vieglā valodā, piemēram, infografiku veidā.

D. Stepanovs atbild, ka projektu īstenošanai un zinātniekiem ir jānodrošina komunikācija ar sabiedrību par sasniegtajiem rezultātiem, vienlaikus piekrītot, ka projektu īstenošanai varētu sagatavot īsu un pārskatāmu materiālu vienas lapaspuses apmērā par projekta ietvaros sasniegtajiem rezultātiem.

I. Pētersone atbalsta L. Boltānes priekšlikumu, norādot, ka sabiedrībai ir nepieciešams skaidrot par sasniegtajiem rezultātiem.

D. Stepanovs atzīmē, ka pēdējā laikā medijos parādās pozitīvie stāsti par programmas projektu ietvaros sasniegtajiem rezultātiem.

L. F. Dreimane papildina, ka šobrīd IZM sadarbībā ar LZP sagatavo infografiku par programmas projektu kopējiem rezultātiem, kā arī projektu īstenošanai ir rosināts sagatavot īsus video sīžetus, publicēt informāciju institūciju mājaslapās un sociālajos tīklos par projektiem paveikto. Turpinot, L. F. Dreimane norāda, ka pēc LLU gadījuma projektu īstenošanai ir atkārtoti atgādināts, ka rīcībpolitikas nodevumus drīkst publicēt tikai pēc saskaņojuma saņemšanas no attiecīgās nozaru ministrijas vai atbildīgās institūcijas.

I. Pētersone ierosina, ka pēc projekta noslēgšanās sagatavotajā preses relīzē, atspoguļojot sasniegtos rezultātus, varētu iekļaut arī praktisku viedokli, piemēram, uzņēmēja, kurš ir saistīts ar projekta īstenošanu, parādot projekta rezultātu ieguldījumu industrijai.

Nolemj: pieņemt zināšanai.

Sēdi slēdz: plkst. 13.35

Pielikumā:

1. Valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” īstenošanas un uzraudzības komisijas vadītājas L. F. Dreimanes prezentētais uzskates materiāls;
2. Latvijas Zinātnes padomes prezentācija par valsts pētījumu programmas “Covid-19 seku mazināšanai” sasniegtajiem rezultātiem.

Padomes priekšsēdētājs

D. Stepanovs

Protokolē

L. Vītiņa